

travelbook

Sycylia

Bezdroża

Mistrzowska **ERGO**
ochrona **HESTIA**
#

Autorki przewodnika: Agnieszka Fundowicz, Agnieszka Masternak (*Informacje krajoznawcze, Informacje praktyczne*)

Redaktor prowadzący: Maciej Żemojtel

Aktualizacja: Aleksander Król

Redakcja: Anna Pałczyńska

Redakcja techniczna: Katarzyna Leja

Projekt okładki: Ewa Jarocka; materiały graficzne na okładce zostały wykorzystane za zgodą Shutterstock Images LLC

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli. Autorki oraz wydawnictwo Helion dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autorki oraz wydawnictwo Helion nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo Helion

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?besyt3>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie III

ISBN: 978-83-283-4056-5

Copyright © Helion, 2018

• Kup książkę	• Księgarnia internetowa
• Poleć książkę	• Lubię to!
• Oceń książkę	Nasza społeczność

Spis treści

ATRAKcje SYCYLII	8
INFORMACJE PRAKTYCZNE	17
PRZED WYJAZDEM	18
Wybór czasu podróży	18
Formalności	19
DOJAZD	21
Podróż samolotem	21
Podróż samochodem	21
Podróż autobusem	22
Podróż pociągiem	22
NA MIEJSCU	23
Podróżowanie po Sycylii	23
Noclegi	24
Wyżywienie	26
INFORMATOR A-Z	28
INFORMACJE KRAJOZNAWCZE	43
KRAJOZNAWCZE ABC	44
Klimat	45
Przyroda	46
SPOŁECZEŃSTWO	51
Mafia	52
Język	53
KULTURA I SZTUKA	56
Rzemiosło	56
Architektura	56
Muzyka tradycyjna	62
Święta i festiwale	63
KUCHNIA WŁOSKA	66
Kuchnia sycylijska	70

SYCYLIA ZACHODNIA	73
PALERMO	74
► SYCYLIJSKIE MARIONETKI	90
MONREALE	94
SEGESTA	97
TRÁPANI	99
ÉRICE	104
MARSALA	111
► SYCYLIJSKA MAFIA	114
WYSPA MOZIA	118
WYSPY EGADZKIE	119
SELINUNTE	123
AGRIGENTO	126
 SYCYLIA WSCHODNIA	 135
KATANIA	137
TAORMINA	147
SYRAKUZY	156
NOTO	165
► SŁYNNI SYCYLIJCZYCY	170
MODIKA	174
RAGUSA	181
CALTAGIRONE	187
VILLA ROMANA DEL CASALE	192
ENNA	196
► ŚWIĘTA I FESTIWALE	202
CEFALÙ	208
WYSPY LIPARYJSKIE (EOLSKIE)	215
 SŁOWNICZEK POLSKO-WŁOSKI	 226
 INDEKS	 231

Spis planów i map

Sycylia _____	okładka przednia
Sycylia – najpiękniejsze plaże _____	30–31
Sycylia – wśród znaków przeszłości _____	58–59
Sycylia zachodnia _____	74–75
Palermo _____	78–79
Segesta _____	98
Trápani _____	100–101
Érice _____	105
Marsala _____	111
Wyspy Egadzkie _____	120–121
Selinunte _____	124–125
Agrigento – Dolina Świątyń _____	127
Agrigento _____	132–133
Sycylia wschodnia _____	136
Katania _____	139
Taormina _____	148–149
Syrakuzy – Ortygia _____	157
Syrakuzy _____	160
Noto _____	165
Modika _____	176
Ragusa Ibla _____	182–183
Caltagirone _____	188
Villa Romana del Casale _____	193
Enna _____	198–199
Cefalù _____	210
Wyspy Liparyjskie (Eolskie) _____	216–217
Włochy południowe _____	okładka tylna

Spis ramek

Dla ciekawych _____	18
Włoskie placówki dyplomatyczne w Polsce _____	19
Co zabrać? _____	20
Największe lotniska Sycylii _____	23
Gdzie zjeść, wypić lub coś kupić – ministrowniczek _____	27
Dni wolne od pracy _____	32

NAJPIĘKNIEJSZE BUDOWLE

Kamienice w Katanii

Urokliwe czarno-białe kamienice wzdłuż Via Etnea, wyłożonej lawą, najdłuższej drogi na Sycylii.

Katedra w Monreale

Jeden z najwspanialszych przykładów sztuki Normanów. W Monreale romańska bryła katedry została połączona z bizantyjskim wystrojem wnętrza.

Atrakcje Sycylii

San Giovanni degli Eremiti w Palermo

Świątynia pochodząca z okresu panowania Normanów z imponującymi pięcioma czerwonymi kopułami.

Schody Matki Boskiej Górskiej w Caltagirone

Inkrustowane schody – arcydzieło ceramiki.

Kup książkę

Poleć książkę

Zabytkowe centrum Noto

Zabytkowe centrum miasta zostało wpisane na Listę UNESCO. Szczególne wrażenie robi barokowa katedra z żółtego tufu wulkanicznego zbudowana w stylu charakterystycznym dla dawnych sycylijskich kościołów.

Syrakuzy i nekropolia Pantalica

Piękno starego miasta i zabytków z czasów starożytnej Grecji wpłynęło na wpisanie Syrakuz na Listę UNESCO. Trafiły na nią także wykute w skałach groby w miejscowości Pantalica (25 km na zachód od miasta).

Teatr w Taorminie

Teatr antyczny z widokiem na ośnieżoną Etnę, z której kraterów od stuleci wydobywa się lawa.

Kup książkę

Poleć książkę

Monreale

Na zachód od Palermo znajduje się wzgórze Monreale, a na nim spokojne miasteczko skupione wokół kompleksu architektonicznego, na który składają się kościół, konwent i Pałac Królewski (Palazzo Reale), wybudowane dzięki ostatniemu suwerenowi Normandii Wilhelmowi II. Kiedyś, wg legendy, pod wzgórzem zakopane były królewskie klejnoty. Dziś wewnątrz kompleksu możemy podziwiać prawdziwe skarby, wśród nich: najcenniejsze, majestatyczne, świecące złotem mozaiki katedry, połączone ze sobą w idealnej harmonii, oraz skłaniające do kontemplacji krużganki, które mają w sobie arabski czar i delikatność.

WARTO ZOBACZYĆ

Na zewnątrz ★ **katedra** nie robi takiego wrażenia, jak wówczas, gdy przekroczymy jej progi, ale wieże, absydy, fasada i drzwi są także warte uwagi. **Absydy** zewnętrzne charakteryzują się wspaniałą i harmonijną grą ostrych łuków o różnej wysokości, harmonią wzorów, żywymi i jasnymi kolorami, połącze-

niem wapienia z tufem wulkanicznym oraz obecnością wpływów islamskich. Fasada główna z imponującymi normańskimi wieżami dominuje nad skwerem poświęconym Wilhelmowi II, na którym zbiera się wieczorami miejscowa młodzież. Między wieżami biegnie **arkada**, zwana rajska. Wsparta na czterech kolumnach z korynckimi kapitelami, broni majestatycznych drzwi. Drzwi główne, obramowane marmurowymi reliefami, wykonane z brązu przez Bonanno Pisano w 1186 r., składają się z 42 rzeźbionych płyt, przedstawiających sceny z Pisma Świętego: od stworzenia Adama do ukrzyżowania Chrystusa; widnieją na nich także łacińskie inskrypcje.

Wnętrze katedry podzielone jest na trzy nawy, co stanowi wynik połączenia mistrzowskich umiejętności trzech tradycji: łacińskiej (nawy), bizantyjskiej (krzyż transeptu i plan kwadratu) i arabskiej (sufit, motywy dekoracyjne, arkady). Imponujący **Chrystus Pantokrator** (Wszewhładca) dominuje nad główną absydą – rozpiętość Jego ramion mierzy ponad 12 metrów! W lewej ręce trzyma

▼ Absydy zewnętrzne

Kup książkę

Poleć książkę

▲ Krużganki i dzwonnica katedry

otwartą księgę, w której możemy przeczytać po łacinie albo po grecku słowa: „Ja jestem światłością świata, kto idzie za mną, nie będzie chodził w ciemności”. Przenikliwe, ale i łagodne spojrzenie Pantokratora podąża za nami wszędzie. Równie niezwykłego uczucia można doświadczyć, podziwiając mozaikę z obu stron absydy. Sąd niebiański namalowany pod Pantokratozem wychwala Matkę Bożą, która siedzi pośrodku, trzymając błogosławione Dziecię na rękach. **Mozaiki** są największym skarbem katedry. Na ścianach centralnej nawy przedstawiają sceny ze Starego Testamentu. **Drewniany sufit**, reprezentujący czysty styl arabski, nad nawą centralną ma dwa nachylenia, nad bocznymi nawami jest pojedynczy. Został zrekonstruowany po pożarze w 1811 r., ale jest dobrą reprodukcją oryginalnych motywów dekoracyjnych i pierwotnych wzorów geometrycznych.

Kaplica Świętego Krzyża to znakomity przykład baroku sycylijskiego; została

Legenda o powstaniu katedry w Monreale

Młody król Wilhelm, wracając z obławy myśliwskiej, położył się spać pod drzewem nazywanym chlebem świętojańskim. Wtedy to we śnie objawiła mu się Madonna, która wskazała mu miejsce na wzgórzu, gdzie zakopane są skarby jego ojca Wilhelma I. W tym miejscu w podzięce Matce Boskiej Wilhelm II nazywany „Dobrym” kazał wybudować katedrę. Prace nad nią rozpoczęły się w 1172 r., przebiegały bardzo szybko i sprawnie. Zaangażowano do nich ok. 150 ludzi, sięgano do wielu stylistycznych inspiracji. Zaczęto od wzniesienia konwentu i Palazzo Reale, pierwszy powstał klasztor Benedyktynów, krużganki, a następnie katedra – symbol potęgi monarchii normanńskiej.

wybudowana w 1680 r. jako podziękowanie Bogu za hiszpańsko-holenderskie zwycięstwo w bitwie morskiej przeciw Francji (która próbowała zająć Palermo) w 1676 r. Zaprojektował ją kapucyński mnich Jan z Monreale. Umieszczony jest w niej bardzo stary, cudowny krzyż, który miał się do tej wiktorii przyczynić, podarowany przez Wilhelma Dobrego.

Skarbiec – połączony z kaplicą Świętego Krzyża – zawiera jedenaście gablot wypełnionych srebrnymi i złotymi przedmiotami liturgicznego użytku, m.in. lektyką w stylu francuskim, pergaminowym brewiarzem z Ewangelią św. Jana i koroną cierniową wykonaną we Francji w XII w.

Krużganki powstały w tym samym czasie co katedra. Stanowią niezwykle przykład rzeźby romańskiej z Prowansji, tworzą perfekcyjny kwadrat i dają jakże cenny na Sycylii cień, stanowiąc miejsce odpoczynku i kontemplacji dla spacerujących mnichów. Na krużgankach znajduje się 228 par uniikatowych kolumn. Jedne są inkrustowane olśniewającymi, wielokolorowymi mozaikami, niektóre rzeźbione, inne gładkie. Ich łuki opierają się na kapitelach dekorowanych polichromowanymi mozaikami. Kapitele kolumn pozostają w perfekcyjnej harmonii

Informator

◆ Biuro turystyki miejskiej:

Piazza Vittorio Emanuele 1; tel.: +39 091 6409589.

◆ **Dojazd:** Autobusem miejskim nr 389 z Palermo, z przystanku na Piazza Indipendenza (należy uzbroić się w cierpliwość i nastawić na czekanie – autobusy kursują co godzinę, brak rozkładu jazdy – oraz na stanie w korkach, zanim autobus zacznie wspinać się na górę).

z kolumnami, ich delikatne rzeźbienia przedstawiają biblijne epizody, sceny polowań, starcia między zwierzętami a wojownikami. Najcenniejszymi rzeźbami są: *Zwiastowanie* (w północno-wschodniej części krużganków) i *Prezentacja Katedry Madonnie przez Wilhelma Dobrego* (w ósmym łuku od strony zachodniej).

Klasztorny ogród został odnowiony w 1997 r. Mały krużganek znajduje się w południowo-wschodniej części kompleksu, zdobi go fontanna (nazywana **fontanną Królewską**), która składa się z okrągłej misy i rzeźbionego w zygzaki trzonu, zakończonogo 12 paszczami lwów. Prawdopodobnie pełniła ona funkcję chrzcielnicy.

▲ Chrystus Pantokrator

Segesta

Segesta – obok Érice – była jedną z najważniejszych siedzib rdzennej ludności Sycylii, zamieszkała przez plemię Elymów. Stale rywalizowała również z pobliskim Selinunte. Konflikt o granice między miastami rozpoczął się w już w VI w. p.n.e., a zakończył w 409 r. p.n.e. wraz ze zniszczeniem Selinunte przez Kartagińczyków. Kres świetności Segesty nadszedł w 307 r. p.n.e., kiedy została napadnięta i zniszczona przez Agatoklesa, tyrana Syrakuz. Co prawda później miasto podźwignęli z gruzów Rzymianie, ale zniszczone następnie przez Wandalów i Arabów zniknęło zupełnie w średniowieczu. Z dawnego siedliska pozostało niewiele: szczątki kilku kwadratowych wież, jedna brama obronna, fragment późniejszych murów fortyfikacyjnych. Na zachodnim stoku wzgórza Bārbaro (na wysokości 304 m n.p.m.) wznoszącego się nad rozległym, ogołoconym terytorium,

ostał się prawdziwy skarb – idealnie wkomponowana w krajobraz, nabierająca w słońcu koloru miodowego, **świątynia**. Budowla o podstawie 61,15 × 26,25 m, z 36 kolumnami o wysokości 9 m i średnicy 2 m, wybudowana została w czystym stylu doryckim w ostatnim trzydziestolecu V w. p.n.e.

Przedmiotem zażartych dyskusji badaczy jest funkcja, jaką pełnił ten święty przybytek, gdyż jest on jedyną znaną świątynią antyczną o strukturze otwartej. W części wewnętrznej brak naosu – pomieszczenia na rytualny posąg. Nie wiadomo czy świątynia jest niedokończona, czy było to celowe zamierzenie architektoniczne. Jedna z hipotez mówi, że zamieszkujący tu Elymowie nadali jej taką formę w celu podkreślenia różnicy pomiędzy nimi a dominującymi na wyspie Grekami, możliwe też, że otwarta na niebo wolna przestrzeń potrzebna była

▼ Ruiny świątyni w Segestie

Trápani

Trápani jest usytuowane na długim półwyspie, na zachodnim krańcu Sycylii. Pierwotni mieszkańcy – Sykanowie – mówili o nim Drapano lub Drepano, Grecy natomiast Drepanon – co oznacza „sierp” (kształt cypla przypomina go kształtem). Miasto jest świetnym punktem wypadowym na pobliskie Wyspy Egadzkie, do Érice i San Vito Lo Capo, do świątyni w Segesie, a także do salin, Marsali i na wyspę Mozia. W przeszłości pełniło ważną rolę handlową, w VIII w. p.n.e. znajdowała się tu znacząca baza statków punickich.

Samo miasto nie jest tak atrakcyjne jak zachwycająca bogactwami przyrodniczymi i architektonicznymi okolica (zwłaszcza wyspy, średniowieczne miasteczko na górze Érice i cudowna plaża San Vito), ale nie jest pozbawione uroku. Jest to dobre miejsce by wieczorem, po dniu pełnym wrażeń, odpocząć przy stoliku jednej z kawiarni na starym mieście w towarzystwie delikatnego powiewu nadmorskiej bryzy.

Trápani słynie z obfitych połowów tuńczyka oraz wyrobów jubilerskich, przed-

miotów artystycznych i rzeźb z czerwonego koralu (z obróbki białego koralu znana jest Katania i Mesyna, czarnego – Palermo, a z czerwonego właśnie Trápani i Sciacca). Sztuka obróbki artystycznej koralu przeżywała tu rozkwit w XVIII–XIX w.

WARTO ZOBACZYĆ

Zwiedzanie Trápani najlepiej zacząć od najciekawszych zabytków, umiejscowionych na peryferiach starówki: sanktuarium i Muzeum Augusta Pepoli. Najważniejszym zabytkiem miasta jest **★ Sanktuarium Zwiastowania** **Sanctuario dell'Anunziata**; **Via Conte Agostino Pepoli**; www.madonnaditrapani.it; 7.00–12.00 i 16.00–19.00, wybudowane w latach 1315–32 i gruntownie przebudowane w 1760 r. Z oryginalnego budynku pozostała fasada z wielką rozetą i portalem gotycko-normandzkim z pocz. XV w.; barokowa dzwonnica przypomina o restylizacji kompleksu w 1650 r. Wewnątrz sanktuarium znajdują się zrekonstruowane w XVIII w., a powstałe w XVI w.: kaplica Rybaków (po prawej stronie)

▼ Nabrzeże Trápani

Kup książkę

Poleć książkę

i kaplica Marynarzy (po lewej) Giovanniego Biagio Amico. Warto zwrócić uwagę na polichromowany marmur ścian i podłóg kaplicy Madonny (1530), wielki marmurowy łuk ozdobiony reliefami *Padre eterno e profeti* (Odwieczny Ojciec i Prorocy), dzieło Antonia i Giacomo Gaginich z lat 1531–37, oraz na marmurową figurę Madonny z Dzieciątkiem (nazywanej Madonną z Trápani) w ołtarzu, prawdopodobnie dzieło Nino Pisano lub artystów z jego pracowni.

Obok, w XVII-wiecznym budynku byłego konwentu ojców karmelitów z Trápani, mieści się interesujące **Muzeum Regionalne Agostino Pepoli** **Via Conte A. Popoli 180; wt. 9.00–13.30, śr.–sb. 9.00–17.30, w święta 9.00–12.30; wstęp 6 EUR, ulgowy 3 EUR**, z wystawami dotyczącymi archeologii, rzeźby, malarstwa, bardzo ciekawym zbiorem wyrobów z koralu, srebra i złota, terakotowych figurek pochodzących z szopek bożonarodzeniowych, przedmiotów sakralnych oraz ceramiki.

Przy XIX-wiecznym **Piazza Vittorio Emanuele** stoi pomnik tegoż męża stanu, pierwszego króla zjednoczonych Włoch, z 1882 r., oraz **fontanna Trytonów** (1951); obok rozciąga się XIX-wieczny park **Villa Margherita**, w którym znajduje się letnia scena teatralna i ptaszarnia.

Przy placu Vittorio Emanuele rozpoczyna się Via Garibaldi, dawna Rua Nova, prowadząca do średniowiecznej części Trápani. „Salonem miasta” nazywana jest ulica, w którą przechodzi Via Garibaldi – **Corso Vittorio Emanuele**, dawna Rua Grande. Wzdłuż ulic starego miasta przecinających półwysep wznosi się wiele starych świątyń i barokowych pałaców. Warto zwrócić uwagę na kościoły: **Santa Maria dell'Itria** i **Santa Maria del Soccorso** (Maryi Wspomożycielki); **San Domenico** z ciekawą rozetą; barokową **katedrę San Lorenzo**; XIV-wieczny **kościół Sant'Agostino**

(nazywany kościołem Templariuszy) z przepiękną rozetą, przed którym znajduje się plac z **fontanną Saturna** z końca XVI w.; **kościół Maria del Gesù** (z połowy XVI w., z gotycko-renesansową fasadą widoczną od strony Via Sant'Elisabetta i renesansowym portalem, ozdobionym reliefem gotycko-katałńskim, przedstawiającym Zwiastowanie), a także na **Pałac Senatorski** (Palazzo Senatorio) i **Pałac Sądu** (Palazzo della Giudiceca). Ten ostatni jest ciekawym przykładem wpływu hiszpańskiego stylu *plateresco* (tzw. stylu złotniczego) na architekturę sycylijską. Styl ten powstał pod koniec XV w. w Hiszpanii i był popularny do końca XVI w., nawiązywał do geometrycznej ornamentyki mauretańskiej; charakteryzował się bujnymi, fantastycznymi formami, dużym nagromadzeniem zawitych, mocno zagęszczonych i nieregularnych ornamentów.

▼ Torre di Ligny

Kup książkę

Poleć książkę

Modika

Najwyższy most w Europie, rozległe panoramy, wspinaczka po starym mieście z najstarszą na Sycylii fabryką czekolady, barokowa architektura objęta patronatem UNESCO – to tylko kilka powodów, dla których warto wstąpić do miasteczka Modika wśród gór Iblei.

Modika (Módica) składa się z trzech części. Módica Alta (Wysoka) jest najstarszą partią miasta, Módica Bassa (Niska) – to centrum starego miasta, Módica Sacro Cuore, tzw. Sorda – powstała niedawno nowa dzielnica handlowa. Miasto charakteryzuje ciekawa topografia, podporządkowana linii czterech otaczających ją wzgórz. W przeszłości przez stare miasto płynęły dwie rzeki: Janni Mauro i Pozzo dei Pruni, dzięki nim Modika zyskała miano „drugiej Wenecji”. Rzeki zostały jednak zasypane po katastrofalnej powodzi, która zniszczyła miasto w 1902 r. Utworzono wtedy, w miejscu ich koryt, dwie główne drogi dolnej dzielnicy: Corso Umberto I i Via Marchesa Tedeschi, które tworzą wielkie rozwidlenie w kształcie litery Y. Położone przy nich zabudowania oglądane np. z mostu Guerrieri przypominają skalną rzekę, wijącą się wzdłuż doliny. Po dwóch silnych trzęsieniach ziemi w XVII w. miejscowość odbudowano w stylu barokowym.

WARTO ZOBACZYĆ

Za stacją kolejową rozciąga się najwyższy ponoć w Europie wiadukt (137 m wysokości, 550 m długości), ★ **most Guerrieri** (zbudowany w latach 60. XX w.), który łączy dwa wzgórza – dzielnicę Sorda i Dente. Jest on jednym z najlepszych punktów widokowych, z którego można obejrzeć panoramę miasteczka. Stacja kolejowa znajduje się zaledwie kilka kroków od ★ **Corso Umberto**, nazywanym w dialekcie *u salottu* – „salonem miasta” (aby do niego dotrzeć, wystarczy przejść Via Stazione i dalej Via Vittorio Veneto do Piazza Rizzone). Spacer po mieście najlepiej zacząć od dolnej dzielnicy, w której znajduje się wiele pałaców i pięknych świątyń (nie bez powodu jest ona nazywana „miastem stu kościołów”). Koniecznie należy wstąpić do którejś z kawiarni przy deptaku, zwłaszcza do sklepiku Dolce Bonajuto, oferującego produkty z największej **wytwórni czekolady** na Sycylii.

Przy Corso Umberto, na szczycie schodów ozdobionych figurami dwunastu apostołów, stoi **kościół św. Piotra** (patrona miejscowości), który pełni funkcję katedry dla niższej części miasta. Zrekonstruowany w okresie późnego baroku, ma trzy nawy

▼ Kościół św. Piotra

Kup książkę

Poleć książkę

Aztecka czekolada z Modiki

Historia czekolady z Modiki jest związana z okresem dominacji hiszpańskiej. Jej korzenie sięgają odkrycia Ameryki, a z nim jednego z dóbr cywilizacji mezoamerykańskiej (tu Azteków, rdzennych mieszkańców Meksyku) – *xocoatl*. Ten produkt z ziaren kakaowca miał dawać siłę i wigor, a także symbolizował bogactwo i powodzenie. Aztekowie otrzymywali *xocoatl*, mieląc ziarna kakaowca przy pomocy kamiennego żarna nazywanego *metate*. Uzyskaną w ten sposób miazgę kakaową przed zastygnięciem mieszały z przyprawami. Metodę przyrządzania czekolady sprowadzili na Sycylię Hiszpanie, jednak, inaczej niż w pozostałej części Europy, nigdy nie doczekała tu fazy przemysłowej. W najstarszej fabryce czekolady na Sycylii Antica Dolceria Bonajuto do **dziś produkuje się czekoladę tą samą aztecką metodą** i przy użyciu tych samych składników: masy kakaowej, cukru i naturalnych przypraw. Masa czekoladowa jest podgrzewana do płynnej konsystencji, a następnie w odpowiedniej temperaturze mieszana z cukrem i przyprawami (cynamonem lub wanilią) przez *refiner* – odpowiednik *metate*. Dostosowana właściwie temperatura sprawia, że kryształki cukru

nie rozpuszczają się w masie. Następnie masa jest rozlewana w odpowiednie formy i zastyga. Ta szczególna metoda „pracy na zimno” stanowi prawdopodobnie o sekrecie zdumiewająco czystego, intensywnego smaku sycylijskiej czekolady. Siłą przysmaku z Modiki jest prostota produkcji (nie dodaje się do niej masła, tłuszczów roślinnych, pochodnych mleka ani lecytyny). W przeszłości Modika była wyjątkowym miastem, w którym można było znaleźć cudowną postać *ciuccullattaru* („czekoladowego człowieka”). Istota ta, podobnie jak jego hiszpański odpowiednik, wozila od domu do domu *metate* do produkcji czekolady, tak że mieszkańcy musieli się bardziej troszczyć o jedzenie niż o słodczyce.

W 1880 r. Francesco Bonajuto poszedł w ślady swego ojca i otworzył przy głównej ulicy barokowej Modiki Corso Umberto I (pod nr. 159) swoją malutką, wspinałą cukiernię.

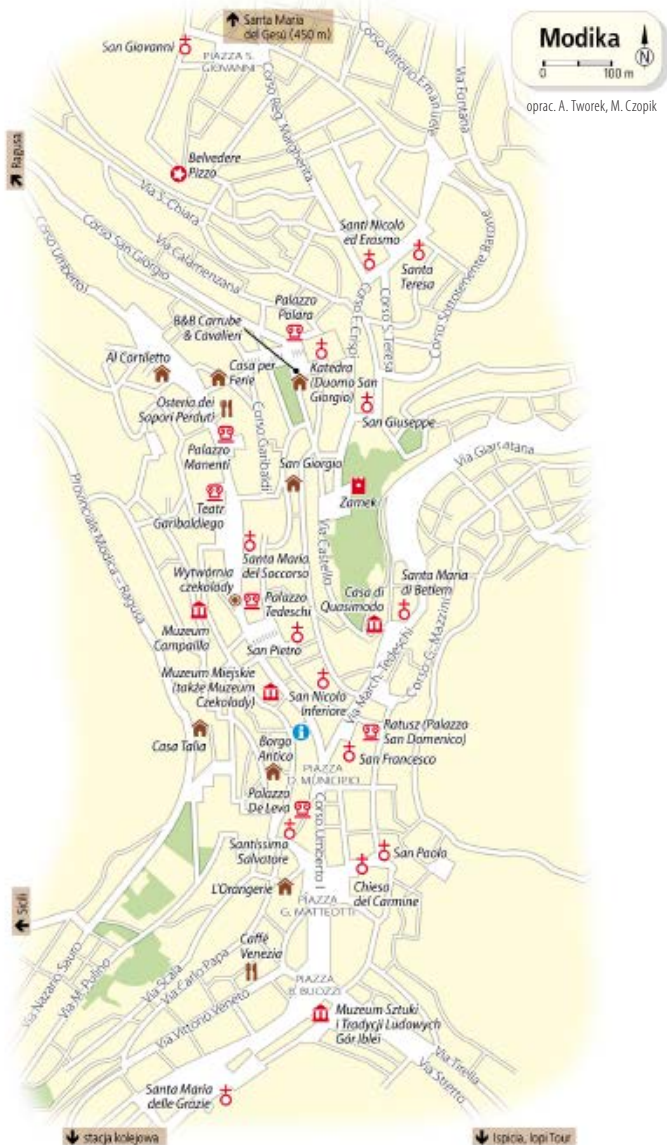
Antica Dolceria Bonajuto oferuje zupełnie unikatowe produkty: wzorowaną na azteckiej *xocoatl* czekoladę z cynamonem i wanilią oraz „pikantną” czekoladę z *peperoncino* (ostrą papryczką); a także inne, niezwykle słodkości: *aranciata* i *cedrata* (słodczyce pochodzenia arabskiego, gotowana w miodzie skórka pomarań-

czowa i cedrowa), *nucatoli* (ciasteczka z nadzieniem z suszonych fig, migdałów, pigwy i miodu), *mpanatigghi* (typowe biszkopty z Modiki, których nazwa pochodzi od hiszpańskich *empanadas* – rogalików nadziewanych mięsem).

i mieści marmurową grupę rzeźb, w której skład wchodzi: *Madonna z Trápani*, św. Piotr i *Paralityk* oraz relikwiarz świętego. W charakterystycznej uliczce obok kościoła, Via Clemente Grimaldi, w 1987 r.

odkryto XII-wieczny ★ **kościół San Nicolò Inferiore** 9.00–13.00 i 16.00–19.00; **wstęp 2 EUR, ulgowy 1,5 EUR**. Można w nim zobaczyć bardzo zniszczone, a mimo to robiące duże wrażenie, bizantyjskie **freski** przed-

Kup książkę

Poleć książkę

stawiające Chrystusa Pantokratora otoczono aniołami i świętymi.

Wspinając się Via Posterla, dotrzemy do domu, w którym narodził się poeta **Salvatore Quasimodo**, laureat literackiej Nagrody Nobla w 1959 r. Przy Via Posterla 84 znajduje się jego **muzeum** 📍 wt.–nd. 10.00–13.00 i 16.00–19.00; wstęp 2,5 EUR, ulgowy 1,5 EUR. Wchodząc jeszcze wyżej, dojdziemy do Via Castello, a nią do **zamku**, którego wieża, osadzona na skale, dominuje nad niższym miastem. Z **wieży zegarowej** można podziwiać panoramę miasta.

Na północ od zamku dalej wznosi się przepiękna ★ **katedra św. Jerzego** (San Giorgio). Stoi ona na szczycie widowiskowych 250 schodów. Robi imponujące wrażenie, zwłaszcza z oddali. Jej twórcom udało się wyjątkowo ciekawie zespolic koncepcje architektoniczne, scenograficzne i urbanistyczne. Wybudowana w XI w., zniszczona przez trzęsienie ziemi w XVII w., została przebudowana w XVIII stuleciu w stylu barokowym. W obrębie jej pięciu naw odnajdziemy wiele dzieł sztuki, m.in. poliptyk Girolamo Alibrandiego z 1513 r., posąg *Madonna*

▲ Katedra San Giorgio

Madonna „Całus Całus”

Turystów przyciąga do Modiki nie tylko malownicze położenie miasta, barokowa architektura i czekolada, ale także wiele odbywających się tu tradycyjnych obrzędów świątecznych i festiwali. Najciekawszy z nich ma miejsce w Niedzielę Wielkanocną i nosi dość zagadkową nazwę **Madonna Vasa Vasa**, co można przetłumaczyć jako *Madonna „Całus Całus”*. Podczas obchodów święta figura Maryi „wędruje” uliczkami miasta w czarnym żałobnym płaszczu, szukając Syna. Kiedy go znajdzie, zrzuca żałobną szatę i biegnie na spotkanie ze Zmartwychwstałym, kłania się mu i całuje go. Widowisko obserwują rzesze wiernych. Madonna „Całus Całus” w charakterystyczny dla religijności Sycylijczyków sposób podkreśla ludzką naturę Syna Bożego i Jego Matki, siłę matczynego uczucia i wielką radość ze zmartwychwstania Chrystusa. Dzięki inscenizacji święte postaci stają się bliższe zwykłym ludziom, a znakiem radości ze zmartwychwstania jest ludzki gest – pocałunek.

Śnieżna Giuliano Mancino i Bartolomeo Berrettaro z 1510 r., relikwiarz św. Jerzego.

W Modice Wysokiej znajduje się także wybudowany w XII w. na ruinach wcześniejszego kościoła i wielokrotnie przebudowywany **kościół św. Jana** (San Giuseppe). Uliczką obok niego możemy wspiąć się na **Pizzo**, najwyższy punkt miasta z cudownym widokiem na Modikę. Na północnych obrzeżach miasta warto odwiedzić ★ **kościół Santa Maria del Gesù** z niezwykle ciekawym portalem, który jest rzadkim przykładem stylu **gotyku Chiaramonte** na Sycylii.

Kiedy zjeździemy do dolnej dzielnicy, idąc Corso Umberto, dotrzemy do **Teatru Garibaldiego** (budynek z połowy XVIII w., niedawno odrestaurowany). Położone w pobliżu **Muzeum Campailla** nosi imię słynnego lekarza, naukowca i filozofa Tomasa Campailli, pioniera w leczeniu chorób wenerycznych. Z kolei w **Pałacu Kultury** znajduje się **Muzeum Miejskie** 📍 **Corso Umberto I 149; wt.–nd. 9.00–13.00 i 15.30–19.30; wstęp 2 EUR, ulgowy 1,5 EUR**, nazwane imieniem pasjonata i miłośnika Modiki Franco Libero Belgiorno, z ciekawymi zbiorami paleontologicznymi, architektonicznymi i historycznymi.

Interesującym muzeum jest też ★ **Muzeum Sztuki i Tradycji Ludowych Gór Iblei** 📍 **Museo Ibleo delle Arti e Tradizioni Popolari; Via della Merce, w byłym konwencie Padri Mercedari; 10.00–13.00 i 16.00–19.00; wstęp 4 EUR, ulgowy 2 EUR**. Mieści ono rekonstrukcje (wielkości naturalnej) chłopskiego gospodarstwa rolnego i dawnych zakładów, z oryginalnym wyposażeniem i meblowaniem, *scarpuru* – szewca, *firraru* i *firrashecch* – ślusarza i kowala, *mastru ricaretta* – konstruktora wozów.

Na Piazza Matteotti stoi **kościół Madonna del Carmine** z 1390 r. z ładną rozetą,

dwoma oknami ozdobionymi łagodnymi łukami, dzwonnica i portalem pozostałym z wcześniejszego budynku. Wewnątrz kościoła, w drugim ołtarzu po lewej stronie, znajduje się marmurowa rzeźba *Zwiastowanie* Antonello Gaginiego z lat 1528–30. W pobliżu, na Piazza Munizipio, stoi **kościół św. Dominika**, w którym w 1972 r. odkryto kryptę z V w.

Kilkaset metrów od placu, na Via Marchesa Tedeschi wznosi się ★ **kościół Maryi Betlejemskiej**, jedna z najważniejszych świątyń w Modice. Kościół ten łączy w sobie wiele epok historycznych. Zbudowany na ruinach czterech kościołów, obecny wygląd zawdzięcza pracom budowlanym ciągnącym się od XVI w., aż do XIX w. Wnętrze podzielone jest na trzy nawy, znajduje się tu niezwykle późnogotycki portal z elementami arabskimi, normańskimi i katalońskimi, który przetrwał trzęsienie ziemi w 1693 r. Warta uwagi jest także **kaplica Najświętszego Sakramentu**, przykład architektury późnogotyckiej i renesansowej (XV–XVI w.). W jednej z nisz po lewej stronie znajduje się artystyczna szopka bożonarodzeniowa z 1882 r., dzieło ojca Benedetto Papale (składa się z 60 malowanych figurek z terakoty w strojach ludowych).

▼ Wieża zegarowa

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

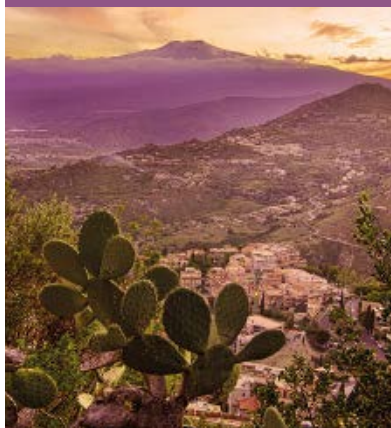
Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA

 Helion SA

Travelbook to Twój niezastąpiony towarzysz podróży. Wskaże Ci najważniejsze atrakcje, podpowie, czego szukać poza głównymi szlakami, i wprowadzi w świat miejscowych obyczajów. Znajdziesz w nim opisy najciekawszych regionów i miast, a sprawdzone informacje praktyczne umożliwią staranne zaplanowanie podróży.

Sycylia

to największa wyspa na Morzu Śródziemnym, owiana starożytnymi mitami i uwikłana we wciąż żywe historie mafijne. Ekscytująca i urokliwa, z budzącą respekt Etną, dzikimi plażami, zacisznymi zatokami i słonecznymi winnicami. Uliczki Syrakuz, Palermo i Taorminy prowadzą do świątyń, amfiteatrów i pałaców przypominających o wpływach greckich, arabskich, bizantyjskich... Istny kulturowy tygiel, feeria zapachów, spektakularnych widoków oraz smaków kuchni zakrapianej wybornymi oliwą i winem. Sycylię chce się chłonąć wszystkimi zmysłami!

Kolorowe **miasteczka**

Budowle antyczne

Rajskie **plaże i gaje oliwne**

Etna – najwyższy wulkan Europy

Kuchnia śródziemnomorska

Księgarnia internetowa:
<http://bezdzoja.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900
0 601 339900

Sprawdź najnowsze promocje:
• <http://bezdzoja.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane
• <http://bezdzoja.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
• <http://bezdzoja.pl/newsletter>

Helion SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdzoja@bezdzoja.pl
<http://bezdzoja.pl>

ebook dostępny wyłącznie na:

ebookpoint.PL

ISBN 978-83-283-4056-5

Cena 26,90 zł